

Bäckhästen i svensk folktro.

Tufvesson, Theodor,

18 A Br.

National Library
of Sweden

Folklätt.
Allm.
(N:o)

BÄCKAHÄSTEN

I SVENSK FOLKTRO

AF

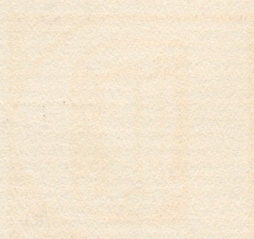
THEODOR TUFVESSON

SEPARATTRYCK UR
FOLKMINNEN OCH FOLKTANKAR

Faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

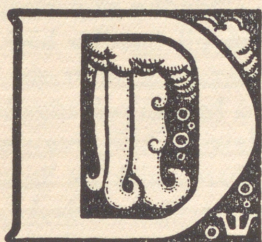

Kungl. biblioteket

0 0000 000095787

A white rectangular label is affixed to the bottom left corner of the page. It contains the text "Kungl. biblioteket" at the top, a standard barcode in the middle, and the number "0 0000 000095787" at the bottom.

ET ÄR FÅ SÄGNER MAN SÅ OFTA får höra här i Skåne som de om bäckhästen. Han måtte en gång ha spelat en ofantlig roll i folkfantasien, — och det är för övrigt inte slut med hans roll än. Jag har här framför mig ett femtiotal uppteckningar om bäckhästen från olika trakter i Skåne,¹ — och i åtminstone tio fall är det fråga om direkt självsyn. Det finnes således än i dag flere, som tro sig med egna ögon ha skådat denna mångskiftande elementarande, — lika skiftande, som det element han företräder. Naturligtvis visar han sig oftast i skepnad av en häst, — han har ju inte för inte sitt namn. Det anger också, var man i allmänhet får se honom — vid bäckar eller överhuvudtaget vid rinnande vatten. Men han kan också förstås sig på många andra vis. Och jag skall här ur det föreliggande sägenmaterialet till att börja med ge några exempel därpå.

Han kan antaga människogestalt och får då stundom heta »bäckamannen». En gammal gubbe i Sälshög (Ingelstads h:d) berättar sålunda, att hans mor hemma i fädernegården där ofta såg bäckamannen stå utanför förstutrappan, där en »rännesten» rann fram, och »lägga armarna på ett stengäre». Och en natt kom han ridandes in på gården hos naboens, — på Sälshögs boställe. Ryktaren, som låg nere i »la'n» hörde det, — och han opp för att se, vem det var. Men när han kom ut, försvann bäckamannen som en blix. Då gick gubben in och lade sig

¹ Gjorda våren 1916.

igen, men plötsligt var det, som om något tagit på hans »käft» med tre fingrar. Och följande morgon syntes där också tre vita »plötta» på den.

I Sandby bäck (som flyter ut vid Sandhammaren) kunde man — berättar en 80-årig »sandbykvingja» — ibland få se bäckhästen »som en liten påg som glad och skrattande badade i vattnet eller om vintern slog kana på isen». Men ännu mer kunde han lura folk, som hade sin väg där fram. »En morgon», förtäljer hon vidare, »skulle en ålafiskare i Sandby gå ner och börja sitt arbete vid sjön. Och då han kom till Sandby bäck, fick han plötsligt se en av sina arbetskamrater gå framför sig i bäcken. Han ökade stegen för att få fatt på honom och ropade på honom flera gånger. Men denne vände sig likväl inte om utan fortsatte sin vandring som förut. Fiskaren gick då ännu fortare på för att hinna honom, — och var nära att lyckas. Men just då klingade ett gäckande skratt emot honom, och den, han trott vara kamraten, var med ens spårlöst försvunnen. Då förstod ju fiskaren, att det varit bäckhästen, han gått efter».

Ibland händer det också, att bäckhästen roar sig med att vid ett och samma tillfälle antaga flera olika skepnader. Så berättas det från St. Köpinge (Ingelstads h:d) följande historia:

»En natt kom en gammal köpingebonde med sin son Anders körande över vadet i Vallabäcken (mellan Övraby och Munka-Tågarp, Ingelstads h:d). Och just då de kommo där, fingo de se en vit häst stå midt i vattnet och dricka oavbrutet. De körde emellertid på och låtsade om ingenting. Men när de kört ett stycke längre fram, fingo de se en rad vita mjölsäckar stå utmed vägen.

»Far, ska vi inte ta en i vöjnen», tyckte då Anders, »de ä ju så vita och granna, så det ä rent av orätt, att de ska stå här.»

Men fadern bara körde på. Han visste, vad mjölsäckarna voro för något.

Det var emellertid inte slut med det. Dagen efter och vid fullt dagsljus mötte Anders en man med en stor blänkande vintermössa på huvudet. Han tyckte, han ville känna igen honom som en som hette Storm, och ropade på honom. Men

mannen stannade inte utan fortsatte att gå. Det var förstås fortfarande bäckhästen. Och Anders blev med detsamma mycket sjuk och föll i en sådan yrsel, att man måste vakta honom».

I flera olika skepnader uppträder bäckhästen likaledes i en annan historia från St. Köpinge:

»En bonde från Köpinge hade en gång varit och hälsat på några vänner i Kabusa by och skulle gå hem så där vid tolv-tiden på natten. En grann mänskensnatt var det förresten. Först hade han att gå över spången vid Kabusaån. Och när han kom över till västra sidan, vad fick han väl se, om inte ett par mycket stora gäddor, som lågo i vattenbrynet, — så stora, att de allt vägde ett lispund var. Han lät dem emellertid ligga och fortsatte sin väg. Men när han kommit en tretti famnar därifrån, slog någon till ett sådant »latter», att han höll på att baxna därvid. Han lät sig emellertid inte störas utan gick vidare. Och om en stund kom han till en backe, som kallas tingshögsbacken. Där hände honom på nytt något märkvärdigt. Där fick han se en »blackad kalv» springa rundt backen med »rompan i väred». Och det höll den på med, så länge han kunde se den. Efter ännu en liten stund kom han så till ett stort kärr. Och där, midt i kärret, stod en karl. Till en början tyckte han, att denne var stor som en vanlig karl, men medan han gick där och vände sig om och tittade efter honom, växte han och växte han, så att han till sist syntes minst dubbelt så lång som en vanlig människa. När bonden efter alla dessa äventyr slutligen kom hem till sin stuga, så visste han emellertid, vad han hade att göra. Han aktade sig noga för att tända ljus och talade ej om för någon, vad som händt honom, förrän dagen därpå. Och på det viset fick han ej någon olägenhet av det som skett». Ännu på flera andra sätt kan emellertid bäckhästen uppenbara sig. Så finna vi honom som hund i en sägen från Sövestad (Herrestads h:d):

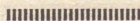
»Det var så, att en gång för hundra år sedan kom en bonde, som hette Måns, gående över den s. k. 'Komma-broen'. Där fick han se en liten hund, och han tog opp den och stoppade den i en säck, som han händelsevis hade med sig. Och så gick

han vidare. Men när han kom till »Kalla mosse» (ett kärr i Sövestad), blev hunden så tung, att han måste släppa honom ut av säcken. Och se, med detsamma förvandlades hunden till en liten vacker häst. Det tyckte Måns inte var så dumt och han satte sig opp för att rida på honom. Men med detsamma skenade hästen tillbaka med Måns till 'Komma bro', där han tagit opp hunden. Och där försvann hästen, och Måns stod där på bron igen med en lång näsa.»

En 70-årig man från Kivik säger sig ha sett bäckahästen som »ett gråklädt fruntimmer» kvickt svinga sig kring några tallbuskar vid en bäck i Åkarp (Mellby s:n, Albo h:d). Och i min barndom hörde jag en gammal gumma i Borrby (Ingelstads h:d), »Rasman» kallad, tala om, hur hon råkat ut för honom. Hon hade »en jordakväll» (lördagskväll) efter »mariringningen» varit ute och »toat» sig i bäcken, som flöt strax förbi hennes stuga. Och när hon kom in i »stuan» igen var allting som förgjort. Rummet fylldes med ens av folk. »Å somma de sponge, å somma de karda, å somma de gjore hossa (gjorde strumpa)!» Och de trängde henne och klämde henne. Hon läste, hon bad, — »men nä gu, om de gingjel!» Slutligen bjöd hon dem i frälsarens namn gå dit »därifrån I komme ären!» Och så spottade hon tre gånger. Och då gingo de. Men, slutade hon, 'sien fickj ja' gille. Ja lå' i åta ugor etted».

I en sägen från Löderup (Jerrestads härad) dyker bäckahästen upp på ett ännu besynnerligare sätt.

En kväll, berättar en gumma därifrån, skulle »ögjapågen» hemma i hennes fädernegård gå upp på »högällen» och välta ner hö. Men rätt som det var, blev det så ljust däruppe, att han förskräckt skyndade sig därifrån, och sedan aldrig tordes gå dit mer. Och det var bäckahästen! Om orsaken till att han just uppenbarade sig uppe på »högället» säges ingenting, — men en sådan torde dock ha funnits, fast den förgåtits av gumman. Kanske hade »ögjapågen» liksom »Rasman» i den föregående historien, på något sätt brutit mot bäckens fred? Och därför skulle hon genom denna syn straffas av bäckahästen?

OFTAST GÖR EMELLERTID BÄCKAHÄSTEN — SOM sagt — skäl för sitt namn. I de flesta sägner uppträder han enbart som häst. Till färgen säges han vanligen vara vit — hälften av de sägner, det här är fråga om, beskriva honom så. En man från Bästekille, som säger sig själv ha sett honom en novembernatt 1886 i S:t Olof, har dock funnit honom »gräslantig», och i Högestad och Löderup har man observerat honom som »grå», vid Verkaån (Färs h:d) som »stålgrå», i Munka-Tåsgarp (Ingelstads h:d) som »vit med gröna ben, — detta senare »emedan han gick i gräset» samt i Gårdlösa (Ingelstads h:d) som ett litet brokigt hors». En präktig häst ska han vara. »Vacker» och »grann» äro de oftast återkommande epiteten för honom, vidare »vacker, lång och smal» (Löderup), »stor, fet» (Ö. Vemmerlöv, Jerrestads h:d) och »välmående och inbjudande» (Örum, Ingelstads h:d). Vid vissa tillfällen skapar han sig lika med andra hästar, och då antager han naturligtvis dessas utseende. Det finnes flera historier om, hur bonden förväxlat honom med någon av sina egna hästar. En bonde i Tranås (Ingelstads h:d) hände t. ex. detta, och från Heinge (Färs härad) berättar en 79-årig gubbe följande från sin mormors morfars tid: »En dimmig dag på våren någon gång på 1600-talet kom en heinge-bonde och skulle ta fatt sina två rödbrokiga hästar. Och det gjorde han, och därpå selade han dem och spände dem för harven. Där fingo de gå hela dagen, och han märkte ingenting ovanligt, — men när han på kvällen tagit av seldonen och släppte dem på gräs, så slog den ene av dem till ett latter och sprang genast ner i ån. Då begrep han, vad det varit för en häst han harvat med, och i detsamma fick han syn på sin egen häst, som helt lugnt gick och betade».

Vid alla årstider kan man få se bäckahästen — dock mera sällan på våren och i den tidiga hösten. I en gård i Varmlösa brukade han komma varje julafton och »vrenskas ett slag». Midt på dagen visar han sig inte gärna, men annars vilken tid på dygnet som helst. En man från Tomelilla berättar: »Min mor såg ofta bäckahästen som en stor vit häst ömsom stiga upp ur ån, ömsom med ett plaskande störta sig ner och försvinna

däri, allt vid nattetid. Särskilt om vintern, då än låg tillfrusen visade han sig. Än dök han upp ur ett vak, än sökte han efter ett sådant att störta sig ned i, och då hördes alltid ett brak och smällande i isen, vilket tillkännagav, att hästen for fram därunder och därvid ofta spräckte isen». I ljusa sommarnätter och i vinterkvällar med månsken har han också varit synlig, — men mest tycks han dock älska att visa sig »tilia om marenen», strax vid soluppgången.

Han synes ibland »färdas i sakta mak med strömmen», men oftast ser man honom gå och beta på åstränderna, stundom helt lugnt i sällskap med bondens egna hästar. »Flera av mina jämnåriga», vittnar t. ex. en 70-årig man från Hemmeneköp (Färs h:d) »hava sett honom beta på Verkaåns stränder». Och från Örkened (Ö. Göinge h:d) bl. a. omtalas, att en bonde där »fram på sommaren varje morgon fann en främmande häst bland sina egna, som gingo på bete nere vid ån». Ligger där en gård i närheten av vattendraget, där bäckhästen håller till, kan det mången gång hända, att han går dit in och naffsar till sig foder på gårahästarnas bekostnad. Så ska det t. ex. ha skett i en bondgård i Ö. Vemmerlov. Där flöt just bäcken strax förbi stallet. »Och om nätterna kunde han gå in i stallet och äta upp för de andra hästarna». Likadant var det i »Syndre gård» i Munka-Tågarp. Där gick han direkt från bäcken in i stallet och åt ur en ekekista, »som ännu är i släktens ägo». Och från Högestad, berättas på tal härom följande historia:

»Det var en gång den, de alltid kallade den »däue» (döve), var och »task» i »Hyggjesta' ängja». Och en kväll, när de hade ätit kvällsmat, skulle de gå ut och ge »nöttfor». När de då kommo ut på gården, stod där en bäckhäst och åt av en stack. Det var ett grått »ögj» och »Anders Däuing» trodde det var deras eget, — »forr de hadde sälle et grått ögj». Men när han kom fram, sprang hästen ut genom porten. Den »däue» for emellertid efter, och de andra gingo bort i porten, för att se, hur det skulle gå. Då fingo de se hästen springa rakt ner i bäcken utanför. — »Jusses, Anners, ser du inte add di e en bäckjahäst!» skrek därvid en av karlarna. Och med detsamma

försvann hästen, och Anders kom till sig igen. Men i samma ögonblick fick han ett sådant slag på örat, att han blev döv för alltid. Och det var sedan den gången han fick sitt namn».

Som nu är nämnt får man oftast skåda bäckhästen. Men från Lönhult (Frosta härad) berättas även ett fall, då man sett honom dansa:

»I Lönhult rinner en bäck, som brukar kallas »Stråve bäck». I ett hus strax upptill bodde en gång en träskomakare med sin son, — »stråvarna» kallades de av folket. De voro mycket skickliga fiolspelare, och om sommarkvällarna brukade de gå ut och sätta sig på sina »träskostocka» och spela. Och då kom stundom bäckhästen och dansade i en liten damm, som fanns midt framför dem i bäcken. Han dansade, tills han blev alldeles vit av skum, och vattnet stänkte ända bort till spelemännen. Men när det var kommet till den punkten, då, sade de, var det tid att sluta!»

KRING HALSEN HAR BÄCKAHÄSTEN ALLTID EN järnlänk. Tack vare den kan man ofta på långt håll höra, när han kommer, ty järnlänken »skraller och skramlar på honom», då han rör sig. Bäst är då att försvinna, ty bäckhästen för i allmänhet ej något godt med sig. Är man ute och går och inte passar sig för honom, skall man ha mer än vanlig tur, om man den gången kommer lyckligt hem. Därför behöver man ju inte vara så rädd för honom, att det går en som den där skraddaren från Skivarp, om vilken följande förtäljes:

»Det var en gång en skraddare från Skivarp, som varit i Ystad och köpt ett par lampeglas och ett pannejärn, — saker som man inte kunde få på landet förr i världen. På hemvägen skulle skraddaren gå över Skivarpsån. Och som han hört mycket om bäckhästen där, blev han så rädd, att han började springa. Men under det han sprang, — gingo lampglasen sönder, och bitarna började skramla. — »Åh, där är bäckhästen!» tänkte

tid över, när han vid hemkomsten »tog fram krut och blossade över sig.» Andra åter ha fått feber och yrsel. En typisk historia därom förtäljes av den förut åberopade gamle mannen från Tomelilla. »Min mors kusin», säger han, »vistades på sin tid hos min mor. Och en kväll gick hon ut i ett ärende och skulle då passera ån. Det dröjde emellertid, innan hon kom hem, så mor blev orolig och gick ut för att se efter henne. Och då fanns hon sittande nedkrupen under en gärdesgård i närheten av åbroen. Hon sa, att hon ej vågat gå över bron, därför att hon sett en vit häst stå på bron och därifrån hoppa ner i ån. Och hon trodde nu, att hästen var kvar därborta ännu, eftersom hon ej sett honom gå därifrån. Mor fick till sist flickan med sig hem, men hon blev svårt febersjuk och var fullkomligt sinnesrubbad ett par dagar samt yrade jämt om den vita hästen och ville med våld fara ut för att se honom, när han hoppade i ån o. s. v. Flickan blev emellertid så småningom frisk igen och levde i många år efter detta. Mor för sin del trodde, att hon blifvit sjuk, emedan hon samma kväll omtalat, att hon sett bäckahästen.»

Det sista är nämligen något, som man ej får göra, om man överhuvud vill slippa helskinnad från mötet med bäckahästen. Detta har föröfrigt förut antydts i den andra Köpingsäggen. Ej heller får man tända ljus samma kväll, man sett honom, ja, helst inte en gång se åt ljus, när man går hem. Allrabäst är det ju dessutom att göra som mannen i Häckeberga — blossa med krut under sig. Eller svinhår, — det duger också. Ett alldeles särskilt sätt, slutligen, att bryta bäckahästens makt berättas från Sövestad:

»En smedgesäll här hade en gång fångat bäckahästan i hans järnlänk. Men bäckahästen slet av länken, — och sprang sin väg. Och sedan blev smeden konstig. Han tvingades var natt ner i smedjan att smida på en ny järnlänk. Och till slut måste han söka kloka. Den kloke läste en bön bakvändt över honom och gav honom dessutom följande råd: att aldrig låta hamma- ren ligga på amboltet efter slutat arbete och att sätta fyrspetan i fyrhålet och sandskeden åvanpå, så att det bildade ett kors.

först, är det på nytt rösten, som talar. — »Här finns rum för en ännu!» säger den. Och så undan för undan. Den siste pojken sätter sig inte upp på hästen här. Han blir så förvånad över hästens längd, att han aldrig kommer sig för, utan ropar till: »Kors i jessu namn, sicken häst så lång!» I Heingesägnen åter är det ett litet föl, som helt oskyldigt dyker opp på lekplatsen vid skolan och narrar barnen. I Marsvinsholmsägnen är det läraren, som kommer ut från skolan och säger de förlösande orden, i Sjöbo-sägnen läggas de i munnen på en man, som händelsevis passerar förbi, i Vandstads-sägnen på en »påg, som blev bag», när barnen sprungit till isen, och i Örums-sägnen är det en kvinna, som kommer ut från ett hus i närheten och ropar dem.

Sålunda berättas det om bäckahästen, som lockar barn att rida. Därjämte förekommer det en »ryttarhistoria» om honom, som väl i sin mest typiska form står att finna i denna upp-teckning från Spjutstorp (Ingelstads h:d):

»En natt hade några ungdomar varit 'till legs', och när de 'tilia på marenen' gingo hem, kommo de förbi några hästar, som gingo på bete vid vägen. Den ene var vit och kom så 'keled' bort till dem. En av dem tyckte då, det kunde vara roligt att rida på honom, — 'och det var lätt att komma upp på honom, för han böjde sig ner!' Och när de andra 'pågarna' sågo detta, satte även de sig opp, — de voro väl en »fille femtan stycken». Men knappt hade de kommit opp på hästryggen, som gjort sig allt längre och längre, förrän de fingo en ridtur, som de sedan aldrig skulle glömma. Bort genom luften bar det. Den ena byn efter den andra passerades, och ibland snubblade bäckahästen i hastigheten mot kyrktornen. Men när detta hade fortgått en stund, blevo de helt plötsligt avkastade på den plats där de börjat ridten, och hästen var försvunnen. Då fann var och en för godt att stillatigande och utan att se åt något ljus gå var till sitt.»

På denna sägen finnes det emellertid flera variationer. Mest lika äro ett par sägner från Tolånga (Färs h:d). I den ena talas det om en ridt, som några skräddaregesäller fingo göra en

kväll, då de skulle gå hem från gården, där de voro och sydde, När de kommo till Tolångaån, fingo de se en vit, vacker häst — »den vackraste man kunde se». En av gesällerna hade varit husar, och han skulle förstås nu visa sin färdighet i ridkonsten. Han tog fatt hästen och hoppade opp, och frågade, om inte de andra ville sätta sig bak. Nå, det tyckte gesällerna var 'livat' och hoppade upp på hästen allihopa. Men sen ska man tro det bar iväg i galopp. Hur långt de ridit, kunde de sedan aldrig säga, men de kommo inte igen förrän långt fram på morgonen, trötta och hungriga. De trodde sig emellertid ha ridit förbi både Röddinge och Ramsåsa.

I den andra Tolångasägnen är det en f. d. hästgardist, som en natt går hem från ett gille och vid Tolångaån narras att sätta sig upp och rida på bäckahästen. Så fort han kommit upp, satte hästen av i galopp och tog så höga hopp, att ryttaren vid det ena hoppet tyckte, de snuddade vid kyrktornet i Tolånga, och vid det andra, att de flögo rakt över Vanstads kyrka och by. Men vid dessa väldiga hopp kan man ju inte förundra sig över att f. d. gardisten, så modig han än var, blev en smula förskräckt, och i sin förskräckelse kom han att nämna jesu namn. Med detsamma var emellertid hästen försvunnen och ryttaren föll ner i Röddinge mosse. Men efter den ridten måste han ligga till sängs i en hel månad.

Mera avvikande är en sägen från Vitaby, i vilken förtäljes om en tröskeman, som fick pröva på bäckahästen. »Det var så, att Torkel Nilsson var 'torskeman' på Komla, och en morgon skulle han gå dit och 'torska otta'. När han kom ut 'förnam' han väl, att det var 'litta tilia om marenen', men eftersom han var kommen i väg, så fortsatte han. När han var kommen fram till 'hällan' av den s. k. »Junkebjersbacken» fick han se en bekant hålla där med sin gamle 'gross'. Torkel undrade då, varför han höll där vid denna tiden. Men det svarade inte denne på utan sa bara: 'Vill du ria, Torkjel?' — 'Ja, di va ju rätt så bra,' svarade Torkel, 'forr ja' ska' ti Komla å torska otta'. — 'Nå, så sätt di opp bagom mi, Torkjel!' Och Torkel satte sig upp, och det bar i väg och det så »tröjevingjana flagra

Han hittade därför på ett sätt att bli kvitt den objudne gästen. Han befallde sin tjänstepiga att sela¹ den främmande hästen och därefter sätta honom för en harv och harva upp en mossodling, som låg i träde alldeles invid ån. Han gav henne också nödiga förhållningsregler för avselningen. Hon skulle inte glömma att lossna förklädsbanden, innan hon började den, och det sista hon skulle ta av hästen, var huvudstolen. Pigan gjorde som hon hade blivit befalld, och hästen lät sig hanteras, som hon ville. Han visade sig även vara en rask dragare, som inte brydde sig om att 'pusta'. Hela mossodlingen var på kort tid harvad. Och så skulle hon då sela av, och naturligtvis såg hon väl till, att hon vid den följde husbondens föreskrifter. Det var också väl, ty då hon till sist tog betset ur hästens mun, nappade denne tag i hennes förkläde och kastade sig med detta blixtnabbt ner i ån. Och hade hon inte lossat på banden, hade hon följt med, hon med. Men efter den dagen syns tes aldrig bäckahästen mer gå och tjuvbeta bland bondens hästar.»

Liknande sägner gå i Degeberga (Gärs h:d), Ö. Wemmerlöf, Heinge (som vi förut sett) och Hemmeneköp. I Degebergas sägnen vet emellertid bonden till att börja med inte att det är bäckahästen, han har med att göra. Han ser två likadana hästar på betet en morgon, så lika, att han inte vet, vilken som är hans. Han tar då sitt parti och selar den ene, — men hästen springer rakt genom seldonen och försvinner med ett försmädligt gnäggande. Då förstår ju bonden, vad den ene är för en häst och beslutar ge honom en minnesbeta. Han går hem och tar två selar och två betsel (nu med stål i!), vilka han förut spottat igenom tre gånger och läst över. Och så vänder han åter och selar på på begge »ögjen» och spänner dem för harven, för hvilken han låter dem gå ända till sent på kvällen och tills svetten står som en fradga omkring dem. Och sedan frestade honom aldrig bäckahästen att köra med parhästar mer, — han var totalt försvunnen.»

I Ö. Wemmerlöfs sägnen förtäljes om en piga som går och harvar ner säd — och hon skall ha »stickjed au ti midda».

¹ Att detta skulle ske med stålmla är tydligen underförstått.

Men — den ene hästen är gammal och orkar knappt gå. Och hon vet sig ingen råd. Då får hon plötsligt syn på en stor fet häst nere vid åkanten. Och hon tar mod till sig och går ner och fångar denne, som helt godvilligt följer med. Därpå tar hon selen av den gamla och lägger på den vita, vackra hästen, — och nu går det som en dans med harvningen en lång stund. Men när ett eller två harvdrag äro igen, springe plötsligt den nya hästen genom selen ner i ån, och det så det blixtrar kring hovarna på honom.

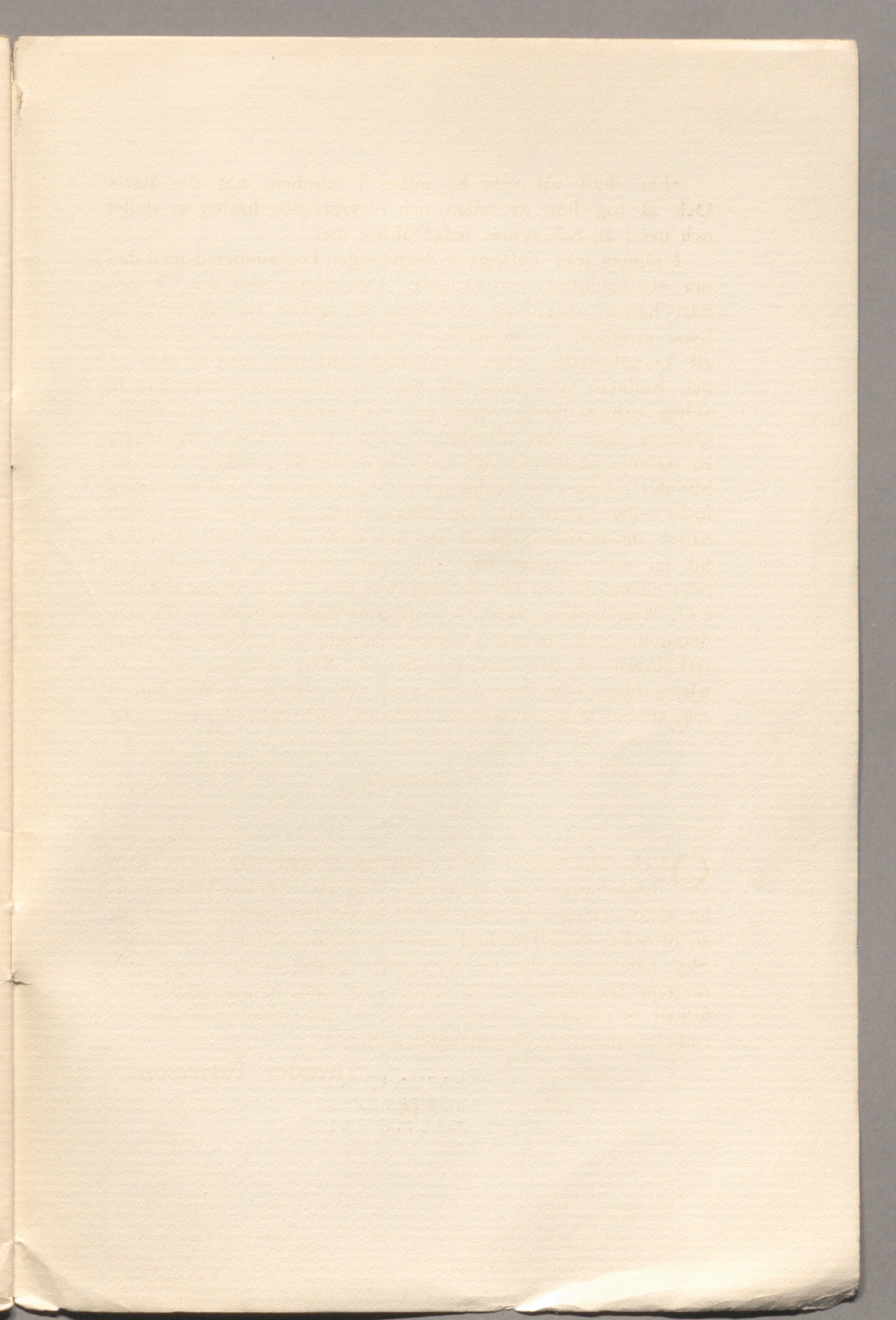
I Hemmeneköpsägnen är för ovanlighetens skull personen namngiven, som begagnar sig av bäckahästen. Det är en kornett Drufva,¹ som säges ha varit kunnig i trolldom. Och det är också genom »sina magiska konster» han säges ha tvingat bäckahästen att draga för harven en hel dag om våren. »Men när solen gick ner, räckte inte hans makt längre. Då sprang bäckahästen genast ut i en större 'höl', kallad 'Bokeshöl' och det med en sådan fart, att vattnet stänkte högt i luften.»

Hur bäckahästen åter under en längre tid får gå »under oket» och hur han lyckas bli fri därifrån veta till sist ett par sägner från Ö. Wemmerlöv att omtala. Den förra berättar det sålunda:

»Där var en bondgård i Ö. Wemmerlöv, där bäckahästen alltid brukade gå in och äta upp för de andra hästarna. Husbonden såg detta, och försökte fånga bäckahästen. Han försökte flera gånger, — men förgäves. Slutligen skaffade han sig en stålmila, och en lördagskväll lyckades det honom att lägga den i munnen på bäckahästen. Och så var då denne fast, Bonden tog den aldrig av honom, och på det viset höll han honom kvar i två år och hade mycken nytta av honom. Hästen arbetade också bra och 'höll hullet godt'. Men så fick bonden en dag en ny piga och gick i kyrkan på söndan utan att ha talat om för henne, hur hon skulle förhålla sig till den där hästen. Och hon kom ju ner i stallet för att 'fora'. Och då hon såg, att den ene hästen hade milan i munnen sade hon, som sant var:

¹ En kornett Drufva nämnes på 1780-talet vid Södra skånska kavalleriregementet.

MARTIN LJUNGS
BOKTRYCKERI
MALMÖ 1917